

Helsingin kotiseutupyöräreitit: 1 C. KALLION YMPÄRI

Laatinut Kaupunkisuunnitteluvirasto
Liikennesuunnitteluosasto

13 km

Kallion seutu oli 1800-luvun puoliväliin asti valtaosin viljely- ja laidunalueena. Vuosisadan jälkimmäisellä puoliskolla alue palstoitettiin. Väestö koostui porvareista, tehtaiden omistajista huviloissaan ja tehtaiden työntekijöistä vuokralaisina puutaloissa. Rannan läheisyyteen Sörnäisiin syntyi teollisuutta ja satamarata valmistui 1863. Seuraavina vuosikymmeniä rantaviivaa oikaistiin ja merta täytettiin.

- 1) **Hakaniemen tori** perustettiin 1890-luvulla. Einar Flinckenbergin piirtämä **Hakaniemen halli** valmistui 1912.
- 2) Kivinen **Pitkäsilta** valmistui 1912. Ensimmäinen puusilta oli valmistunut 1651. Sillalla perittiin tullia kaupunkiin tuotteitaan myyville maalaisilta. Itäpuolen Hakaniemen silta on vuodelta 1961.
- 3) Siltasaaren länsikärjestä, Saarniemestä oli alettu vuokrata huvilatontteja 1820-luvulla. **Säästöpankinranta** juontaa nimensä puisesta ”Sparbanken”-ravintolasta, jonne opiskelijat veivät rahansa vuoteen 1855 asti, kunnes Kaisa Wahllundin pitämä laitos paloi. Nykyiset kivitalot ovat vuoden 1910 tienoilta.
- 4) 1908 valmistuneen **Työväentalon** arkkitehti on Karl Lindahl. (*Kannattaa vilkaista sisälle ja lukita pyörä.*)
- 5) **Ympyrätalon** ovat suunnitelleet Kaija ja Heikki Sirén, 1966.
- 6) Punatiilisen, pyöreäkulmaisen **Arenan talon** on piirtänyt Lars Sonck (1870–1956), talo valmistui 1923.
- 7) **Helsingin kaupunginteatterin** on suunnitellut Timo Penttilä (1967). **Thalia ja Pegasos**, Kari Juva.
- 8) **Linnunlaulun huvilat** ovat 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta.
- 9) Th. Granstedtin suunnittelema punatiilirakennus on entinen **Sokeainkoulun**, valmistunut 1898. Viereisen Ilolan kentän alueella alkoi samoihin aikoihin ohjattu lasten kesätoiminta.
- 10) **Puinen** Castréninkadun/II linjan **kulmatalo** on vuodelta 1893, piirtänyt E. G. Lodenius.
- 11) **Diakonissalaitoksen** vanhimmat rakennukset, kuten uusgoottilainen **kirkko** ovat 1800-luvun loppuvuosilta. Aiemmin paikalla oli metsästysmaja ja ampumarata.
- 12) Kirstinkadun/Alppikadun jugendsävytteinen **Rukoushuone** valmistui 1905, piirtänyt Vilho Penttilä.
- 13) Lars Sonckin piirtämä **Kallion kirkko** valmistui 1912. Katulinjan eteläpäässä häämöttää Tähtitorninmäki.
- 14) O. E. Koskisen piirtämä **Ihantola Karhupuiston** laidassa on edustava esimerkki jugendtyylistä Kalliossa.
- 15) **Mesikämmenen muurahaispesällä** veisti Jussi Mäntynen 1931. **Lippakioski** vuosimallia 1949.
- 16) Porthaninkadun päätteeksi 1912 valmistuneen **kirjaston** suunnittelivat K. H. af Segerstad ja R. Eklund. Kirjaston takana on runoilija **Arvo Turtiaisen** (Stadin Arska, 1904–80) **muistomerkki** (1990), Raimo Utraiainen (1927–94).
- 17) **Torkkelinmäellä** on **Torkkelinpuistikko**, jota rajaavat klassismin sävyttämät talot ovat 1920-luvulta.
- 18) **Franzéninkatu 13:een** (Aadolfinkatu 14) valmistui 1930 Väinö Vähäkallion piirtämä Yhteiskunnallinen korkeakoulu, nykyään osa Helsingin yliopistoa.
- 19) Wivi Lönnin piirtämä **Ebeneserkotisäätiön talo**, Helsinginkatu 3-5, valmistui 1908 lastentarhanopettajakouluksi.
- 20) Vaaleanpunainen **suomenkielinen työväenopisto**, G. Taucher, 1927. Laajennusosa takapihalla, A. Blomstedt, 1959. Työväenopisto on perustettu 1914.
- 21) Kallion urheilutalon laajennus **Josafatin kalliolle** raukesi kansanliikkeen vastustukseen 1970-luvulla.
- 22) Alvar Aallon (1898-1976) piirtämä **Kulttuuritalo** valmistui 1957 kansandemokraattisten järjestöjen tilauksesta. Pihalla ojentuvan **Rakentajan käden** on tehnyt Väinö Aaltonen.
- 23) **Alppilan** korkeimmalle, 45 m mpy, huipulle perustettiin 1845 Helsingin ensimmäinen **vesilinna**. Nykyisen muotonsa se sai 1938. **Linnanmäen huvipuisto** avattiin 1950.
- 24) **Alppipuistossa** avattiin ravintola tanssilavoineen 1840-luvulla. Se paloi 1951.
- 25) **Eläintarhan kansakoulu** valmistui 1915.
- 26) Porvoonkadun **sivukatujen puutalot** edustavat vanhimmillaan 1910-luvun ”hartiapankkirakentamista”.
- 27) **Työväenasuntomuseo**, Kirstinkuja 4 (kiinni kesään 2008 asti), (www.helsinginkaupunginmuseo.fi).
- 28) **Työläisäiti** nimikkopuistossaan (Panu Patomäki, 1996).
- 29) **Punainen kulmatalo** (Aleksis Kiven katu) valmistui 1909, piirtänyt Vilho Penttilä.
- 30) **Korttelin vaaleat teollisuusrakennukset** ovat pääosin SOK:n arkkitehti Erkki Huttusen käsialaa 1930-luvulta.
- 31) **VR:n Pasilan konepajan** keskeiset rakennukset nousivat 1900–1919. Alue on Sörnäisten järven vesijätömaata. Järveä ryhdyttiin kuivattamaan 1820-luvulla.
- 32) Ole Gripenbergin piirtämä entinen **Volvo Auto Oy:n toimitalo** (1940) on osa suomalaista autoilun historiaa.
- 33) **Puu-Vallilan** rakentaminen alkoi 1910. Se uhattiin purkaa 1970-luvulla, mutta suojeltiin 80-luvulla.
- 34) **Vallilan puistopihakortteli**, Somerontie 14-22–Kangasalan-tie–Anjalantie–Sammatintie on pääosin Armas Lindgrenin piirtämä. Talot valmistuivat 1918–29.
- 35) **Paavalin kirkko**, Bertil Liljeqvist, 1930. Nyrkkeilijä **Gunnar Bärlundin patsas**, Niilo Rikula, 1991.
- 36) **Kaupunginportin pylvää**t pystytettiin alunperin 1840 -luvulla. Portilla joutui maksamaan tullia, jolla rahoitettiin tien rakentamista. Pylväät siirrettiin nykyiseen paikkaansa v. 1964 valmistuneen Hämeentien sillan alta.
- 37) Muurien takana olevan **Keskusvankilan** vanhin osa on valmistunut 1881. Ympäröivät maat omisti jonkin aikaa vapaa-herra Herman Standertsköld-Nordenstam, jonka mukaan koko kaupunginosa on saanut nimensä.
- 38) ”**Energiakortteliin**” valmistui S. A. Lindqvistin piirtämät **pieni kaasukello** 1908 ja sähköä tuottava **höyryvoimala** vuotta myöhemmin. Katuvalaistus oli alkanut toimia kaasulla Helsingin keskustassa 1860. Sähkö alkoi syrjäyttää sitä vuonna 1911.
- 39) Sompasaari ja **Hanasaari** olivat vielä 1940-luvulla saaria. Hanasaaren uusin sähköä ja kaukolämpöä tuottava **B-voimala** on vuodelta 1974, arkkitehtina Timo Penttilä.
- 40) **Lintulahden kerrostalojen** rakentaminen aloitettiin 1997. Niitä vartioi Pirkko Nukarin **Hanhparvi**. Lintulahden alue muodosti pitkään Helsingin suurimman teollisuuskeskittymän. Useat punatiiliset rakennukset kuuluivat E- osuusliikkeelle ja ovat Väinö Vähäkallion piirtämiä.
- 41) **Teatterikorkeakoulun** rakennus valmistui 1912 **Kokosaippuatehtaaksi**. Talonvaltaajat vastustivat 1990-luvulla A. Nybergin luomuksen purkamista.
- 42) 1970-luvulla nousseen **Merihaan** paikalla oli ennen telakka-alue, täyttömaalla sekin.
- 43) Entinen Wärsilän alue muutettiin **Näkinpuiston** asuinalueeksi 1980-luvun puolivälissä.